

"Nu har vi Dexter" – Lärares förändrade arbete med administration i reformernas och digitaliseringens tidevarv

Johan Samuelsson

Fil.dr, lektor i historia, Karlstads universitet

Johan.samuelsson@kau.se

Anna Brismark

Fil. dr, lektor i historia, Karlstads universitet

Anna.brismark@kau.se

Håkan Löfgren

Fil dr, lektor i pedagogiskt arbete, Linköpings universitet

Hakan.lofgren@liu.se

Abstract

The purpose of this article is to study the impact of the government reform to reduce the requirement for written assessments in primary school, grade six and whose aim, among other things, was to reduce teachers' administrative work. The study is based on interviews with primary school teachers. One of the theoretical starting points of the article is that teachers and schools interpret and implement reforms based on their local contexts and their own school practice, teachers "do" reforms (Ball, Maguire & Braun 2012). This is also confirmed in this study which, proves that several of the schools retained written assessments despite the reform, while others have taken them away.

In summary, we see that teachers do not believe that the administrative burden has decreased significantly as a result of the reform. Several instead emphasizes that the last ten years has meant an increase in administration. The revised rules are not the factor that most teachers highlight in the talk about what affects their work with administration. Functionality of digital tools, an established formative practice and assessment expectations from external operators, such as parents and local authorities, are rather underlined as factors that affect their work.

Inledning

De senaste åren har en rad reformer gällande lärares arbete med dokumentation av elevers kunskapsutveckling genomförts. Nyligen upphörde kraven på

skriftliga omdömen i årskurs sex och på att dokumentera uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram. Vidare har de relativt nya obligatoriska nationella proven i SO och NO i årskurs sex avskaffats. Från politiskt håll är ambitionen att i och med detta minska lärares administrativa börda (Riksdagen 2013; Skolverket 2014). Detta kan sägas vara en återkommande tanke hos dagens ledande skolpolitiker, oavsett politisk hemvist. Enligt den nuvarande regeringen ska den ändring som nu görs i skolförordningen ge "lärare en ökad möjlighet att lägga mer tid på undervisning istället för att tyngas av en av många upplevd tung administrativ börda" (Regeringen 2015). Några år tidigare hade den dåvarande utbildningsministern Jan Björklund initierat en förändring av lagstiftningen med ungefär samma motiv; "Lärarna ska ägna sig åt undervisning och inte åt byråkrati" (Regeringen 2013).

Under samma period som dessa förändringar för att minska lärares administrativa börda har genomförts har dock även andra reformer tillkommit. Den mest omfattande av dessa är införandet av betyg i årskurs sex, vilket alltså innebär att kravet på skriftliga omdömen istället ersatts av ett krav på att sätta betyg. Detta väcker frågan om i vilken omfattning lärarnas praktiska arbete i realiteten har förändrats. Har det totala administrativa arbetet efter de genomförda reformerna ökat eller minskat? Och finns det kanske andra faktorer som påverkar omfattningen av lärarnas administrativa arbete? Det är detta som denna artikel huvudsakligen handlar om.

Artikels syfte och teoretiska ram

Den ambition att minska lärares administrativa arbete som beskrevs i inledningen bör ses som en del av en större, delvis motsägelsefull, förändring angående villkoren för lärares arbete. Å ena sidan betonas i många sammanhang vad som kan tolkas som att tilliten till läraren och dennes professionalism är viktig och att staten vill öka lärarnas professionella utrymme. Vi ser här att tillit innebär att staten eller huvudmannen "litar" på att läraren gör sitt jobb, och att huvudmannen eller staten helt enkelt kräver in mindre av till exempel uppföljningar och dokumentation av vad som händer i klassrummet. Staten ger också läraren ansvaret att själv avgöra hur elevens kunskaper ska värderas. Avskaffandet av flera nationella prov och de obligatoriska skriftliga omdömena i årskurs sex kan ses som ett uttryck för denna vilja. Vidare innebär en ökad tillit till professionen och därmed ett minskat administrativt arbete med prov och omdömen att utrymmet för att bedriva undervisning ökar. Denna tankefigur om ökad tillit och minskad administration är också något som mer generellt

lyfts fram i diskussionen om styrning av offentligt sektor (se till exempel Statskontoret 2016). Å andra sidan styrs skolan, i likhet med andra områden inom den offentliga och privata sektorn (se till exempel Power 1996), allt mer av ansvarsutkrävande och tillhörande externa granskningar och resultatrapporteringar. Exempel på detta är den betydelse internationella kunskapsmätningar så som PIRLS och Pisa tillmätts samtidigt som man under senare år även infört betyg i årskurs sex. Vidare kommer den nuvarande regeringen från hösten 2016 införa ett helt nytt obligatoriskt bedömningsstöd redan i årskurs ett (Prop. 2014/14:137). Vi kan alltså se parallella utvecklingstendenser där staten vill minska administrationen och öka tilliten (ge lärarna mer ansvar) samtidigt som de externa kraven på kontroll av elevernas kunskapsutveckling och därmed på betyg och kontrollstationer ökar. Det handlar om "Balancing trust and accountability" som utvärderare av den norska skolan uttryckt det (OECD 2013, se även till exempel Shekarabi, A., Andersson, M. & Bolund, P. 2016).

Eftersom vi studerar hur omfattningen av lärarnas faktiska administrativa arbete påverkats av olika reformer är det särskilt intressant att titta på hur dessa hanteras i praktiken i kommuner, på specifika skolor och av enskilda lärare. För att göra detta tar vi hjälp av teori från brittiska policyforskare. Ball med flera har studerat hur ett stort antal reformer implementerats, eller snarare tolkats, översatts och genomförs i flera steg och av olika aktörer och grupper inom ett antal skolor och deras lokala kontexter. Poängen med deras analyser är att visa hur reformer förändras och ges nya och skiftande betydelser i olika sammanhang. De berörda personerna, i detta fall lärare, rektorer och huvudmän, tolkar styrande dokument, översätter dem till något som fungerar i den egna praktiken och genomför de av staten föreskrivna förändringarna på bitvis olika sätt. Reformerna blir till i specifika praktiker (Ball, Maguire & Braun 2012; Osgood 2012) och dessa praktiker dokumenteras och presenteras på ett sätt som aktörerna anser ligger i linje med reformens intentioner och "kundernas" önskemål (Löfdahl 2014; Löfgren 2015).

En konsekvens av detta resonemang för den här studien är, att även om både den nuvarande och den föregående regeringens intention med reformerna var att minska lärares administrativa arbete så blir reformernas utfall en empirisk fråga som är avhängig hur en rad olika lokala aktörer översätter dem i praktiken. I Sverige finns det, inte minst på lokal nivå, bland annat en rad exempel på att huvudmän utan tvång från staten kräver in resultat från skolor, vilka sedan på

olika sätt presenteras offentligt. I Stockholms Stad har man till exempel samlat in och sammanställt en rad olika prestationsmått från skolorna, vilka sedan redovisas på kommunens hemsida (se Stockholms stads hemsida). Man har alltså på lokal nivå själva tillfört administrativa arbetsuppgifter kopplade till lärarnas bedömning av elevernas kunskapsutveckling som inte finns i det nationella regelverket. För att förstå hur olika reformer påverkar lärarnas administrativa arbete blir det i vårt fall därmed också viktigt att undersöka hur reformerna tolkas av lärarna, deras skolor och huvudmän samt hur detta i sin tur påverkar arbetets omfattning. Samtidigt finns det troligen också andra processer och förändringar som i hög grad inverkar på lärarnas administrativa arbete med skriftliga omdömen, åtgärdsprogram, nationella prov och betyg. En sådan förändring är införandet av olika tekniska plattformar, som till exempel Dexter. Dessa digitala plattformar kan både underlätta det administrativa arbetet med att skriva olika typer av omdömen, men de kanske också ställer högre krav på lärarna att tillhandahålla sådana.

Det övergripande syftet med artikeln är att undersöka hur och i vilken omfattningen reformer med syfte att minska lärares administrativa börda i realiteten upplevs ha förändrat deras arbete. I fokus för analysen står den reform som innebär att kravet på att skriva skriftliga omdömen i årskurs sex har avskaffats.

Undersökningen utgår från följande frågeställningar:

- Vilka tolkningar av reformen har lärarna och deras skolor respektive huvudmän gjort?
- Har reformen minskat det administrativa arbetet? Om inte, vad beror det på?
- Vilka andra faktorer, förutom själva reformen, anser lärarna påverkar deras administrativa uppgifter knutna till dokumentation av elevernas kunskapsutveckling?

För att kontextualisera lärarnas arbete inleds artikelns empiriska del med en kortare utbildningshistorisk beskrivning med fokus på regelverket och diskussionen kring skriftliga omdömen från 1990-talet fram till 2015. Vi ser att detta är nödvändigt för att förstå hur lärare, skolor och huvudmän tolkar den reform vi är intresserade av i denna artikel. Empirin till den utbildningshistoriska sammanställningen består främst av utredningar och propositioner medan den övriga studien bygger på intervjuer med lärare

angående hur deras arbete eventuellt förändrats i samband med att kraven på skriftliga omdömen minskade, se mer om detta nedan. I urvalet av material har utgångspunkten tagits i de referenser till utredningar som finns i den departementsskrivelse som föreslog borttagandet av skriftliga omdömen i årskurs 6 (Riksdagen 2013). Vi har också tittat på referenser i dessa utredningar. Vår bedömning är att vi genom detta förfarande täckt in merparten av centrala utredningar, propositioner och regelverk för en översiktlig genomgång av synen på skriftliga omdömen från statens sida. Det övriga empiriska materialet har samlats in som en del av ett större projekt där också det administrativa arbetet med betyg, nationella prov och åtgärdsprogram analyseras (Projektet Papperspedagogen, finansierat av IFAU). Innan vi går in på studiens resultat ska vi fördjupa oss lite mer i den tidigare forskningen om lärares administration och om hur reformer tolkas och implementeras.

Tidigare studier av lärares administration

Frågan om lärares administrativa uppgifter utgör idag en del i en allt mer omfattande forskning om en ökad administration såväl i samhället i stort som inom enskilda yrken. Studier av specifika yrkesgrupper har visat hur bland annat läkare, poliser och universitetslärare/forskare lägger allt mer tid på administrativa uppgifter och att de därmed ägnar mindre tid åt det som, i alla fall enligt dem själva, är deras kärnuppdrag (Forsell & Ivarsson Westerberg 2014; Abenius 2014; Alvehus 2012; Aronsson 2012). Vad beträffar lärare har Alvehus (2012) lyft fram debatten om lärares status och villkor och hur detta också kan kopplas till frågan om lärarnas ökade arbetsbelastning i form av allt fler administrativa arbetsuppgifter, vilka ansetts inkräkta på undervisningen och den tid lärarna arbetar direkt med eleverna. Den ökade administrationen kan framför allt kopplas till flera olika politiska reformer som tillkommit de senaste tio åren. Dessa reformer kan i sin tur förklaras av en allmän ökning av kraven på dokumentation av elevernas prestationer och framtagande av olika typer av utvecklingsplaner och åtgärdsprogram. Denna utveckling är en del av en internationell trend där lärarna "ställs till svars" och avkrävs ansvar för elevernas bristande måluppfyllelse (Elstad 2009).

Lärarnas administrativa arbetsuppgifter har sedan ett par år tillbaka även varit föremål för flera statliga utredningar. Bland dessa kan "Tid för undervisning, - lärares arbete med skriftliga individuella utvecklingsplaner" nämnas (Riksdagen

DS 2013:23). Här har regeringen kartlagt och analyserat lärares samlade administrativa börda, bland annat utifrån eventuella effekter av de nya läroplanerna samt skriftliga individuella utvecklingsplaner. Utredningen var en del av underlaget som låg till grund för de senaste årens reformer som bland annat inneburit minskade krav på skriftliga omdömen. Vidare har Skolverket undersökt hur lärare använder sin arbetstid. I rapporten "Lärarnas yrkesvardag" (Skolverket 2013) framgår att i genomsnitt 34 procent av grundskollärarens arbetstid används till att genomföra undervisning. Omkring 10 procent används till att planera undervisningen och 13 procent till administrativt och praktiskt kringarbete, varav 3 procent till ren administration som till exempel frånvarorapportering och ledighetsansökningar. Internationella studier från till exempel England och Skottland visar på snarlika tendenser som de svenska undersökningarna. Lärare upplever att arbetsbördan är för stor generellt och man önskar mindre av administration och annat kringarbete (Deakin, James, Tickner & Tidswell 2010; McPhee & Patrick 2008; Menter, McMahon, Forde, Hall, McPhee, Patrick & Devlin 2006).

År 2015 gjorde Skolverket en fördjupad kvalitativ analys av hur lärare upplevde arbetet med bland annat administration. Denna intervjustudie genomfördes före den reform vi studerar. Studien beskriver hur lärarna ofta kände krav från föräldrar och elever att visa fram "bevis" som motiverade olika bedömningar, vilket innebar att lärarna därför ofta gjorde dokumentation för att "ha ryggen fri". Det var alltså inte dokumentation som krävdes av läroplanen (Skolverket 2015). I förlängningen innebar detta att lärarna fick mer arbete med administration. Detta stämmer väl in på internationella studier av lärares arbete med bedömning. Här framgår att även om de statliga regleringarna minskar kommer lärares arbete med elevernas kunskapsutveckling öka (Collins, Reiss & Stobart 2010).

Tidigare forskning om administration som begrepp och företeelse

I den tidigare administrationsforskningen finns det inte någon enhetlig definition av begreppet administration. En minsta gemensamma nämnare förefaller vara att administration definieras som "processer" vilka understödjer, underlättar, kontrollerar och syftar till att samordna produktionen av varor och tjänster, det vill säga administrationen inbegriper inte själva produktionen av det en organisation är satt att utföra (Abelius 2014; se även Ivarsson Westerberg m.fl. 2000; Ivarsson Westerberg 2004). Inom skolans värld handlar det, som nämnts ovan, ofta om administration i form av dokumentation, men också

förstås av andra typer av uppgifter. I relation till skolan finns en gränsdragningsproblematik mellan administration och de processer som är förknippade med undervisning och lärande. Till exempel är skriftliga omdömen förvisso en formellt reglerad form av administration då det är en dokumentation av elevens lärande, men det kan också ses som en integrerad del av en lärprocess då omdömet är tänkt ha en feedbackfunktion gällande kunskapsutvecklingen. Här finns det anledning att, i kommande studier, ytterligare problematisera vilka typer av administration det är som lärare arbetar med och framför allt hur de ser på denna administration.

Enligt tidigare forskning kan, som tidigare nämnts, lärares ökade administration främst kopplas till förändringar i styrningen av skolan och ökade krav på uppföljningar, information, jämförelser, och uppföljningar i flera led. Det handlar dels om ökad information och uppföljning av elevernas resultat gentemot föräldrar, dels om ökade krav från statsmakterna på skolorna att redovisa och dokumentera elevernas kunskapsutveckling (Forsell & Ivarsson Westerberg 2014). En tanke, grundad i engelsk reformforskning, är att även om den politiska ambitionen är att minska den administrativa bördan verkar skolan inom ett mer övergripande samhälleligt sammanhang där ansvarsutkrävandet och uppföljningskraven slår ut försöken att minska administrationen (Ball, Maguire & Braun 2012). I vårt fall skulle det betyda att ökade krav från föräldrar och lokala huvudmän kanske påverkar det administrativa arbetet i minst lika hög grad som förändringar i det statliga regelverket.

Det går också att göra en uppdelning mellan formell och informell administration. Formell administration är den som myndigheter kräver av till exempel en skola. Det kan handla om inrapportering av betygsstatistik och redogörelser för resultat på nationella prov till de ansvariga provinstitutionerna. Men betydande delar av administrationen handlar också om en informell administration där man tillsammans med kollegor planerar och genomför olika aktiviteter, till exempel kan det handla om ett "korridorprat" med en kollega där en värdering av en elevs kunskaper sker spontant. Vidare finns det som kan kallas legitimerande administration. Denna form är inte formellt reglerad i förordningar men ställer ändå stora krav på skolan. Det kan handla om redogörelser till inspektionsmyndigheter och huvudmän där olika elevresultat förklaras och motiveras. Förklaringarna kan till exempel bestå av resonemang om hur elevunderlaget påverkar betygsstatistiken. Det kan också handla om information till elever och föräldrar om varför ett visst kunskapsomdöme eller

betyg delas ut. Denna del av administrationen bedöms av forskare ha ökat (Forsell & Ivarsson Westerberg 2014).

Tidigare forskning om policys och dess genomförande i praktiken

För att förstå hur lärare hanterar förändringar i regelverket kring administration kommer vi, som framgått ovan, att utgå från forskning om policy där intresset är riktat mot hur reformer och förändringar blir till i mötet med skolan och lärarna (Ball Maguire & Braun 2012). En central tanke inom denna forskningstradition är att lokala aktörers handlingar ges stor uppmärksamhet eftersom det är i de lokala kontexterna reformer blir verkliga och får konsekvenser för dem som berörs. Även om ramarna för lärares arbete med administrativa uppgifter förändras på en centralnivå så finns det i praktiken flera, redan aktiva och lokalt förankrade, rutiner för hur det administrativa arbetet ska gå till. Dessa kan vara baserade på tidigare reformer men även på vad lokala aktörer anser är sådant som fungerar. Sådana idéer om en 'best practice' och 'what works' hämtas från enskilda kontexter till centrala beslutsfattare och sprids sedan som en central policy som tolkas om på nya platser och förändras i en ständigt pågående process. Det blir ur detta perspektiv viktigt att också betrakta lärares administrativa arbete som en konsekvens av de idéer som lokala aktörer såsom lärare, rektorer eller kommunala tjänstemän och politiker bär med sig och grundar sina beslut på.

Håkan Löfgren har i en studie undersökt och beskrivit hur administrativt arbete i förskolan i termer av olika former av dokumentation tolkats och omsatts i praktiken. Där framgår att det finns kopplingar mellan dokumentation, bedömning och lärarnas professionalism då lärarna använder dokument för att skapa tillit och höja legitimiteten i sitt arbete i förhållande till föräldrarna. (Löfgren 2015; Osgood, 2012). Den studien indikerar att det administrativa arbetet tar sig radikalt olika uttryck i olika kontexter och att det finns en stor variation i det engagemang och den tid enskilda lärare lägger ner på det administrativa arbetet. I vissa kontexter och för en del lärare framstår det administrativa arbetet snarast som något nödvändigt ont, men i andra sammanhang blir dokumenterandet en central uppgift särskilt för vissa lärare som framträder som experter och bärare av pedagogiska idéer med stark lokal förankring. Tendensen att administrativt arbete expanderar och ges delvis nytt innehåll ligger i linje med Forsell & Ivarsson Westerberg (2014) resonemang om

Samuelsson, Brismark & Löfgren: "Nu har vi Dexter" - Lärares förändrade arbete med administration i reformernas och digitaliseringens tidevarv

att den legitimerande administrationen ökat på senare år, särskilt om vi ser dokumentationsarbetet som en i huvudsak administrativ syssla.

Skriftliga omdömen – en utbildningshistorisk överblick 1990-2015

Som vi sett ovan har politiker, profession och forskning alltmer lyft fram behovet av att minska lärares administrativa börda. För att öka förståelsen för denna utveckling bör detta sättas in i ett utbildningshistoriskt sammanhang, inte minst eftersom frågan om hur elevernas kunskaper ska dokumenteras har varit ett återkommande reformområde.

Målstyrning och friutrymme 1990-2006

I en av den dåvarande utbildningsministern Beatrices Ask framlagd proposition från tidigt 1990-tal betonades att utformningen av skriftliga omdömen inte skulle regleras centralt, snarare var principen att de skulle utformas efter lokala förutsättningar (Prop. 1992/93:220). Lärares professionalism var viktig att beakta och omdömenas utformning skulle utgå från lärarnas erfarenheter och kunnande. På flera ställen i propositionen betonades också att lärares arbete överhuvudtaget inte kunde centralstyras. Omdömena skulle anpassas efter de betygsssteg som staten formulerade. I samband med regeringsskiftet 1994 kom dock inställningen till omdömena att delvis ändra inriktning. Skriftliga omdömen förbjöds visserligen inte, med de fick uttryckligen inte vara betygsliknande (Prop. 1994/95:85). Lärarna skulle en gång per termin ha ett utvecklingssamtal med eleven och föräldrarna som då kunde be om att få ett skriftligt omdöme, som dock inte fick vara betygsliknande enligt grundskoleförordningen (Grundskoleförordningen, 1994: 1194).

Under sent 1990-tal påtalades önskemål om att förordningarna vad beträffar omdömen om eleverna skulle tydliggöras. Skillnaderna mellan olika skolor, lärare och huvudmän gällande omdömenas utformning sågs nu som ett problem, och inte som tidigare som en självklar del i den lokala anpassningen. Lärarna skulle nu utvärdera elevernas kunskapsutveckling i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna. Ett skäl till detta var att likvärdigheten skulle öka och nu kom också Skolverket att ta fram allmänna råd om hur lärare skulle arbeta med skriftliga omdömen.

Samuelsson, Brismark & Löfgren: "Nu har vi Dexter" - Lärares förändrade arbete med administration i reformernas och digitaliseringens tidevarv

I den utredning som utbildningsdepartementet tillsatte år 2004 kom nu återigen frågan om omfattningen av lärares arbete med i texterna (Individuella utvecklingsplaner i grundskolan, särskolan, specialskolan och sameskolan, Dnr U 2004/2868/S). Enligt utredningen tänktes lärares arbetsbelastning minska om reglerna blev tydligare. Som ett led för att öka likvärdigheten kom Skolverket också att ta fram allmänna råd för hur elevernas kunskaper skulle följas upp i samband med utvecklingssamtalen. Dock fick innehållet i de skriftliga omdömena fortfarande inte vara betygslänkande.

Ökat ansvarsutkrävande 2006-2013

När Jan Björklund blev utbildningsminister skärptes den påbörjade trenden gällande ansvarsutkrävande och uppföljning via betyg, prov och skriftliga omdömen. Detta blev en central del av reformlogiken (Wahlström & Sundberg, 2015). Redan tidigare hade flera förändringar av skolans styrning genomförts, till exempel hade statens insatser för extern kontroll via Skolinspektionen ökat. I proposition 2009/10:219 fastslogs att det skulle finnas skriftliga omdömen från årskurs ett och att dessa fick vara betygslänkande. Som skäl för förändringarna angavs bland annat att elever och föräldrar hade rätt att få tydlig information om elevernas kunskaper. Denna information ansågs också viktig för att skolan skulle kunna identifiera kunskapsluckor och sätta in stöd till eleverna. Man kan notera att flera av remissinstanserna (Skolverket, Ungdomsstyrelsen och Skolinspektionen) såg att tydlig information till föräldrar och elever var viktigt för att utveckla skolan. Samtidigt påpekade regeringen och ett antal remissinstanser (till exempel Sveriges kommuner och landsting) att införandet av betyg och skriftliga omdömen skulle kunna innebära ett ökat arbete med administration.

Tid för undervisning

Under slutet av 2000-talet genomfördes sedan en rad reformer där regleringar av lärares arbete med att utvärdera, analysera och dokumentera elevernas kunskaper var i fokus. Men nu kom också, framför allt från lärarorganisationerna, larm om lärares "administrativa börda". Detta drev fram en utredning om just omfattningen av det administrativa arbetet, den tidigare nämnda, "Tid för undervisning – lärares arbete med skriftliga individuella skriftliga omdöme" (Riksdagen 2013). Utredningen hade det komplexa uppdraget att se över hur lärarnas administrativa arbete skulle kunna förenklas

Samuelsson, Brismark & Löfgren: "Nu har vi Dexter" - Lärares förändrade arbete med administration i reformernas och digitaliseringens tidevarv

och minskas, parallellt med att uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling säkerställdes.

Utredningen ansåg att dokumentationen kunde minskas genom att införa:

- betyg för varje termin redan från årskurs sex, i stället för som tidigare från årskurs åtta.
- en ny betygsskala med sex steg i stället för den tidigare som hade tre, för att ge en tydligare information om elevens kunskapsutveckling.
- nya kursplaner som är mer detaljerade och mer nationellt styrda.
(Riksdagen 2013, s. 9).

Sammanfattande slutsatser utifrån historiken

Utvecklingen över tid gällande hur elevernas kunskaper dokumenteras och kommuniceras följer den allmänna utvecklingen av svensk skola, där 90-talet inleddes med en hög grad av tillit till lärarna och det lokala ansvaret. Efterhand upplevdes behovet av ökad kontroll och reglering från det omgivande samhället, skolmyndigheter och politiken som allt större. Det går att se detta, trots talet om behovet av att ge lärarna ökad status, som att man inte fullt ut "vågade" ge lärarna ansvar för utvecklingen. Genom exempelvis införandet av tidigare betyg och fler nationella prov var ansvarsutkrävandet alltså ett viktigt styrinstrument för politiken. Den senaste reformen (avskaffandet av krav på skriftliga omdömen i årskurs sex) är också bara delvis ett tecken på en ökad tillit till lärarna eftersom regleringen av lärarnas bedömning av elevens kunskaper samtidigt har ökat i och med införandet av tidigare betyg. Av detta kan man dra slutsatsen att en administrativ uppgift ersatts av en annan, även om man naturligtvis måste diskutera de olika uppgifternas omfattning.

Vår intervjustudie

Som tidigare nämnts ingår denna studie som en del i en större undersökning av lärares administrativa uppgifter. Den del som presenteras här bygger på intervjuer med lärare gällande deras arbete med skriftliga omdömen. Totalt har 19 intervjuer genomförts. Av dessa undervisade 11 lärare på mellanstadiet och resterande lärare var verksamma på högstadiet. Tre lärare hade inriktning mot Ma/No, resterande mot SO och svenska och/eller engelska. Samtliga lärare kan beskrivas som erfarna och hade arbetat minst 10 år då intervjuerna genomfördes. I urvalet av lärare har vi strävat efter en bred representation gällande ämnesbehörighet. Vad beträffar urvalet av skolor har en bredd vad

beträffar geografisk tillhörighet och socioekonomiska upptagningsområden eftersträvats. Alla lärare arbetade på kommunala skolor.

Samtliga intervjuer utgår från en gemensam semistrukturerad intervjuguide där frågor kring arbetet med administration ingår. Bland de intervjufrågor som tas upp ingår bland annat: - Hur har arbetet i det stora hela förändrats de senaste åren gällande administration? Vilka olika moment består arbetet av när du upprättar en individuell utvecklingsplan (IUP) med skriftliga omdömen? Har arbetets omfattning förändrats de senaste åren?

Analysen har haft en analytisk induktiv ansats (Boolsen 2007). Vi har först läst igenom intervjuerna och sedan i omgångar klassificerat och analyserat materialet, med hjälp av dataprogrammet Nvivo. Genom dessa analyser av det empiriska materialet framträdde flera teman av intresse för syftet med artikeln; att undersöka hur reformer i praktiken påverkar lärarnas administrativa arbete. Dessa teman utgör nu stommen i nedanstående presentation av intervjustudiens resultat. Vi har alltså inte på förhand strävat efter att vara rent deduktiva och placera in utsagor i, på förhand givna, kategorier. Även om utgångspunkten för studien är att se på hur det förändrade regelverket kring kravet på administration har hanterats, kom lärarna själva att lyfta fram en rad andra aspekter som också inverkat på arbetet. Det var aspekter som vi på förhand inte hade förutsett.

De teman som lyfts fram i artikelns empiridel illustreras med representativa exempel. Studien är kvalitativ och vi ser i linje med Yin (2007) att det går att föra ett analytiskt resonemang utifrån materialet. Det innebär att analysen inte syftar till att göra statistiska generaliseringar av hur en hel population upplever ett fenomen, snarare är vi mer intresserade av att relatera empirin till vårt teoretiska perspektiv att reformer tolkas, formas och får olika betydelser i mötet med den skolpraktik de möter, se ovan.

Resultatredovisning: "Nu har vi Dexter": förändringar i arbetet med administration

Utifrån intervjumaterialet kan vi inledningsvis dra följande slutsatser om lärarnas administrativa arbete i allmänhet och reformen gällande skriftliga omdömen i synnerhet. För det första är det tydligt att lärarna själva generellt placerar in den ökade administration i en allmän utveckling av yrket och de

förändrade krav och förväntningar som finns. För det andra framgår det, vilket vi diskuterat i artikelns inledande del, att skolorna och lärarna hanterar och tolkar reformen på olika sätt. Flera av lärarna anger till exempel att skolorna, trots det borttagna kravet på skriftliga omdömen i årskurs sex, ändå har kvar dessa omdömen. Den nya reformen, får därmed inte samma konsekvenser överallt utan påverkas av vilken skolpraktik som finns sedan tidigare. Och för det tredje kan vi konstatera att pratet om regler och reformer faktiskt har en relativt undanskymd plats när lärarna intervjuas. Lärarna refererar sällan direkt till den reform som innebar nya regler gällande hanterandet av skriftliga omdömen. Snarare är det andra faktorer som lärarna gärna resonerar kring gällande det administrativa arbetet.

Initialt kan vi i vårt intervjumaterial identifiera åtminstone tre slags faktorer som samverkar med hur lärarna (och skolan) möter nya regleringar. En sådan faktor är teknikutvecklingen vad beträffar användarvänlighet och relevans hos olika tekniska verktyg. Det är i våra exempel främst fråga om digitala plattformar för att hantera dokumentationen gällande elevernas kunskapsutveckling. Deras funktionalitet tycks i många fall vara avgörande för upplevelsen av den "administrativa bördan".¹

En annan faktor som inverkar på hur skriftliga omdömen hanteras och upplevs efter reformen handlar om en förändrad *pedagogisk bedömningspraxis*. Genomslaget för formativ bedömning är påtagligt i flera fall. Det innebär att arbetet med att följa upp vad eleven kan och att diskutera med eleven vad hen ska utveckla för kunskaper tycks vara en väletablerad praxis på många håll. Detta innebär i sin tur att behovet av skriftliga omdömen inte upplevs som lika stort.

En tredje faktor som också kan sägas inverka på lärares arbete med administration är, enligt lärarna själva, en bristande tillit från stat och huvudman, vilket lärarna i sin tur tolkar som ett ökat behov av kontroll från statens och huvudmannens sida. Denna brist på tillit resulterar, enligt lärarna, i att huvudmannen vill ha mer information och dokumentation om elevernas prestationer, vilket därmed ökar det administrativa arbetet för lärarna.

Nedan fördjupas nu diskussionen utifrån de tre faktorer (teman) som presenterats ovan; teknik, pedagogisk praktik och upplevelsen av extern kontroll. Dessa tre kan tillsammans ge förklaringar till frågan om arbetet med

administration har minskat eller ökat och de bidrar också till förståelsen av hur och varför lärare "gör" reformer på olika sätt. Inom varje tema ges olika konkreta exempel från intervjuerna för att illustrera de resonemang som lärarna för.

Digitala plattformar

Flera av lärarna pekar på hur arbetet med skriftliga omdömen har underlättats men att detta inte främst är en konsekvens av den genomförda reformen. Framför allt lyfter lärarna istället fram förbättrade digitala system som en orsak till att det administrativa arbetet har minskat. 4-9 läraren Tina påpekar till exempel att arbetet minskat betydligt, trots att man fortfarande arbetar med skriftliga omdömen i årskurs sex.

Tina: - Alltså där har det minskat enormt mycket och förut hade vi nästan två sidor per elev. Med, säg en åtta olika rutor som vi skulle liksom skriva i. Och sedan blev det digitalt. Men innan det så var det ju för hand. Det var ju helt fruktansvärt" [---] Och då hade ju föräldrarna en inloggning, nu har vi Dexter och det är... det har blivit mer att vi styr, det är inte lika öppet. Det är inte lika transparent. Och det är ju med, sedan det nya beslutet. Nej, men så nu har vi, det är ett enklare. Det är ett mycket enklare system. Så det går ganska snabbt faktiskt. Så ett omdöme för en elev...

Enligt lärarna är det alltså till stor del de förbättrade digitala plattformarna som haft betydelse för det administrativa arbetets omfattning, inte reformen. Det är till och med så att arbetet minskat trots att vissa skolor även efter reformens genomförande valt att ha kvar de skriftliga omdömena.

De tekniska systemen upplevs olika av de intervjuade lärarna, men att de har en viktig roll för upplevelsen av arbetet med administration och dokumentation är tydligt. Ovan refererades en lärare som pekade på att digitaliseringen underlättat arbete, men det är också så att det som stoppas in i de digitala verktygen påverkar hur relevant lärarna upplever att den information som dokumenteras är. Till exempel beskriver mellanstadieläraren Anna hur möjligheten att använda standardiserade formuleringar direkt i plattformen innebar att informationen blev för krånglig att förstå för mottagaren, i det här fallet eleverna och föräldrarna.

Samuelsson, Brismark & Löfgren: "Nu har vi Dexter" - Lärares förändrade arbete med administration i reformernas och digitaliseringens tidevarv

Anna: - Då var det ju som vi har ju någonting som heter Dexter, som man inför, vad heter det? Vad heter det nu? Jo, frånvaro. I den fanns det alltså, då skulle man alltså skriva nästan... ja, en text. För det skulle inte vara någon sorts... vad heter det? Någon siffra eller bokstav, det skulle ju förklaras så här går det och så. Och dom här beskrivningarna, jag kommer ihåg att det fanns ett, man kunde köpa ett läromedel där det fanns färdiga formuleringar som man kunde...

Intervjuare: - Använda...

Anna: - Ja, precis, kopiera, för att man skulle få det här språket till. Så det var lite så här... så skrev man och sedan läste man för en elev så här bara tänkte, fattar dom det här? För det var ju så avancerade formuleringar. Och dom fattar inte, föräldrarna förstod inte, dom bara jaha, okej, bra, går det bra eller dåligt för min son eller dotter? Ja, det går jättebra. Ja, det är det enda jag vill höra

Enligt läraren Anna var det först när skolan slutat att klippa in läroplanens skrivningar i den digitala plattformen som arbetet upplevdes bli lättare. Här var det alltså en kombination av ny teknik och ett nytt sätt att formulera vad eleven kunde som underlättade arbetet för läraren. Huruvida det är bra för elevens kunskapsutveckling att få mindre utvecklade resonemang om vad hen presterat är dock en annan fråga. Men enligt läraren uppskattades det rakare språket i Dexter av elever och föräldrar.

Även om reformen sällan lyfts fram av lärarna som en avgörande faktor gällande den "administrativa bördan" påpekar vissa lärare att reformerna inneburit lättnader, men då som en konsekvens av kombinationen ny teknik och ändrade förordningar. Till exempel säger en lärare att arbetet "Minskat väsentligt senaste 2-3 åren" på grund av "bättre datasystem och ändrade riktlinjer" (Tomas, högstadielärare).

Teknikens användarvänlighet och andra resurser spelar roll

Som redan berörts ovan har dock inte teknikutvecklingen enbart positiva effekter på det administrativa arbetet. En hel del beror bland annat på teknikens funktionalitet i förhållande till det arbete som ska utföras. Mellanstadieläraren

Samuelsson, Brismark & Löfgren: "Nu har vi Dexter" - Lärares förändrade arbete med administration i reformernas och digitaliseringens tidevarv

Kristina, i vars skola man också valt att behålla de skriftliga omdömena i årskurs sex, beskriver brister i det digitala verktyg som hennes skola använder vilket också gör arbetet betungande: "Ja datasystemet, Edwise som det heter hos oss då och det är inte helt bra, därför att det funkar dåligt som ett kommunikationsmedel tycker jag".

Teknikens användarvänlighet spelar roll, men tekniken kan också sägas påverka förväntningarna på tillgänglighet. I intervjuerna är det tydligt att lärarna därför använder en hel del annan teknik som komplement till de digitala plattformarna. Framförallt anger flera lärare att mejl och mobiltelefon (inklusive SMS) används frekvent i arbetet med att återkoppla till elever och vårdnadshavare. Även detta påverkar i sin tur omfattningen av det administrativa arbetet och även när på dygnet detta arbete kan göras, vilket bland annat mellanstadielärare Kristina beskriver.

Kristina: - Det har ju förändrats i och med, jag menar du kan ju skicka mail när du vill ungefär på dygnet, sms också, så att du får ju mer under hela dygnet, kanske inte nattetid men mycket kvällar och tidigt på... tidigt innan du har kommit till arbetsplatsen och sådär.

Parallellt med att flera av huvudmännens digitala verktyg påverkat arbetet, finns alltså också lärarens privata digitala verktyg (mobiltelefon) som ett "oreglerat" och delvis gränslöst verktyg med som en faktor. Detta verktyg är gränslöst i meningen att läraren "kan nå när som helst" på dygnet.

Sammanfattningsvis påverkar det nya regelverket bara delvis arbetet med omdömen och i intervjuerna kretsar få samtal kring själva reformen. Snarare är det hur olika resurser (främst i form av tekniska plattformar) påverkar arbetet som upptar lärarnas tankar kring vad som driver förändring. Observeras bör att även om flera av lärarna (och skolorna) valt att ha kvar de skriftliga omdömena så finns det också skolor där de inte finns kvar.

Pedagogisk formativ praktik

I argumentationen för avskaffandet av skriftliga omdömen angavs att införandet av betyg och nationella prov skulle ersätta delar av de skriftliga omdömenas uppgift (Riksdagen 2013). Men i våra intervjuer framkommer det att många lärare snarare ser att nya *arbetsätt* och *metoder* gör att behovet av skriftliga omdömen har minskat. De argument som, från statligt håll, fördes

Samuelsson, Brismark & Löfgren: "Nu har vi Dexter" - Lärares förändrade arbete med administration i reformernas och digitaliseringens tidevarv

fram för avskaffandet av skriftliga omdömen i årskurs sex är sällan något som de intervjuade lärarna betonar, snarare är det en ny bedömningspraktik som under lång tid utvecklats i skolan som gör de skriftliga omdömena delvis överflödiga. Högstadieläraren Tomas säger bland annat att det är:

Mycket viktigt att följa processen. Jobbar med kontinuerlig formativ bedömning, då behövs inte skriftliga omdömen. [--] Sker mer feedback till eleverna nu, både klassvis och individuellt. De vet mer om vad som förväntas. T.ex. hur kan ett svar utvecklas.

Flera lärare anger också att arbetet med att kontinuerligt följa och återkoppla till eleven vad hen kan och vad hen behöver utveckla numera är en etablerad praxis, vilket gör arbetet med skriftliga omdömen mindre betungande. Mellanstadieläraren Anna ser att arbetet med Individuella utvecklingsplaner (IUP) och skriftliga omdömen är en naturlig del av det ordinarie arbetet med att dokumentera och analyserar elevens kunskapsutveckling. IUP i årkurs sex blir då inte en så betungande slutprodukt, då arbetet redan från årskurs fyra varit inriktat på dokumentation av elevens kunskaper. Anna upplever heller inte någon markant skillnad efter reformen, arbetet görs ändå:

Ja, men det är just det här att, att se till att ha en tydlig plan redan från början, vart det är vi ska. Att hela tiden utvärdera arbetet under tiden. Vilket gör att underlaget finns egentligen redan. Så IUP:n är inte viktig för mig, men det är väl ett sätt för andra att kunna gå in och titta hur det går för eleven, mer än den är ett redskap för mig. För jag har allting redan dokumenterat på mitt sätt liksom, för mig. Så för mig är egentligen bara IUP:n ett arbete liksom... där borta.

Inte heller mellanstadieläraren Kristina ser att de nya reglerna har inneburit någon markant förändring gällande arbetsbördan de senaste åren. Orsaken till detta är att analys och uppföljning av eleverna ändå görs kontinuerligt och integrerat i det ordinarie arbetet.

Kristina: Det kanske är ungefär lika mycket men en gör på ett annat sätt nu, därför att det är en mer integrerad del i planering och genomförandeyogget med uppgiften, tycker jag. Det... en funderar på hur en ska göra, så gör en det och sen utvärderar en hur gick det för eleverna och så dokumenterar en det och det momentena gör en flera gånger per termin, det kanske inte är vid ett tillfälle som det var förr.

Sammanfattningsvis kan vi återigen konstatera att lärarna betonar andra faktorer än själva reformen som avgörande för hur de upplever det administrativa arbetet.

Tillit och kontroll

I artikelns inledning diskuterade vi hur relation mellan tillit och kontroll inverkar på lärares arbete med administration. I samtalen med lärarna finns implicita upplevelser av att en ökad extern kontroll och en bristande tillit från myndigheter och huvudman har drivit utvecklingen mot ett ökat administrationssamhälle. Läraren Kristina uttrycker tydligt hur administrationen hänger ihop med frågan om tillit.

Kristina: Kravet på dokumentation är ju mycket, mycket större nu än vad det var för 10 år sedan. [--] Jag kan ibland känna såhär att det är en brist på förtroende, att det är... allting vi bestämmer, allting vi gör måste dokumenteras, det är liksom... jag kan ibland tycka att det... ja så...

Även om det nyss har genomförts en reform som faktisk gör att lärarna kan låta bli att göra skriftliga omdömen i årskurs sex, önskar man mer friutrymme.

Läraren Lisa säger till exempel:

- Jag tror att vi ska känna att vi lärare kan det här och att vi skulle kunna få lite mera fria tyglar i hur vi skriver våra omdömen. Men jag förstår att Skolverket vill ha lika över alla skolor.

Vidare är det tydligt att lärarna upplever att kraven på dokumentation och därmed administrativt arbete också ökat på en lokal nivå.

Lisa: - Jag vet inte vad vår rektor tycker är viktigt ärligt talat utan vi får ut lite papper då och då, sedan hur viktigt hon tycker det är, vet jag inte. Och om hon har fått det ifrån sin huvudman att det här ska in, det vet jag inte heller, för det skickas i varje fall vidare, sänds till oss utan vi får någon information om vad det skall användas till eller vara till.

Detta stämmer väl in på den analys som forskaren Michael Power (2009) gjort. Även om staten gör vissa lättnader gällande kraven på kontroll och uppföljning

så finns det andra intressenter i samhället som förväntar sig "resultatåterkoppling". Jämte kraven från staten och olika lokala huvudmän finns lärarens egna krav och en önskan "om att ha ryggen fri". Detta innebär att lärarna själva vill eller upplever sig tvingade att arbeta med dokumentation för att på så sätt känna sig tryggare i mötet med föräldrar och elever.

Kristina - Nej, det är inget tvång men jag känner så här om du ska ha bra dokumentation och att du ska... när du har utvecklingssamtal med föräldrar och med elever så känns det väl mer tryggare att ha ett skriftligt omdöme, för du måste på något sätt dokumentera och se vart dom ligger till, så att skriftliga omdömen använder jag (Kristina, mellanstadie lärare)

Den spänning mellan tillit och kontroll som tidigare studier sett hos till exempel norska lärares arbete upplever alltså också svenska lärare (Elstad 2009; OECD, 2013). Den upplevda bristen på förtroende kan sägas emanera från både stat och kommun. Men detta är, vilket annan forskning visat, inget unikt för lärare. Exempelvis visar Power (1996) i sitt resonemang om "audit society" på ett ökat behov av att visa upp resultat i form av kvantitativa data på utfall av olika slags produktion, inte minst gäller detta tjänsteproduktion. Genom att göra resultat offentliga och lättillgängliga tänks verksamheten bli trovärdig och legitim.

Sammanfattande slutsatser

Syftet med denna text var att diskutera de reella konsekvenserna av statens reform att minska kravet på skriftliga omdömen i årskurs sex vars ambition bland annat var att minska lärares administrativa arbete. En av utgångspunkterna i artikeln är att lärare och skolor tolkar och genomför reformer utifrån sina lokala kontexter och den skolpraktik som råder just där (Ball, Maguire & Braun 2012). Detta bekräftas också i denna studie som bland annat visat att flera av skolorna behållit de skriftliga omdömena trots att kravet inte längre finns, samtidigt som andra har tagit bort dem.

Vidare frågade vi oss om det administrativa arbetet i praktiken minskat i och med reformen och om inte, varför då? Här kan vi sammanfattningsvis se att lärarna inte anser att den administrativa bördan minskat nämnvärt som en följd av reformerna. Flera betonar istället att den långsiktiga utvecklingen, "de senaste 10 åren", har inneburit ett ökat arbete med administration. Vi kan också se att lärarna generellt talar ganska lite om just reformen. Istället lyfter de fram andra faktorer som centrala.

En faktor handlar om förbättrade digitala verktyg. En bra fungerande digital plattform kan ha betydligt större inverkan på arbetet, än en statlig avreglering. I ett av våra fall har skolan behållit de skriftliga omdömena i årskurs sex, men ändå har arbetsbelastning minskat tack vare den digitala plattformen Dexter. Samtidigt innebär en illa fungerande plattform att arbetet med administration kan upplevas mer betungande.

Även arbetat med feedback spelar enligt flera lärare en avgörande roll för hur betungande det administrativa arbetet upplevs. I många fall finns en etablerad formativ praxis och då blir de skriftliga omdömena en naturlig del av denna praxis. Den översiktliga historiken kring hur regleringarna sett ut gällande återkoppling av elevens kunskaper visar att lärare länge haft krav på att återkoppla till eleven vad hen kan, men hur denna återkoppling ska ske ha skiftat över tid. Fram till 2013 gick utveckling mot fler regler och fler krav på skriftlig dokumentation och det är egentligen först nu denna trend delvis har brutits. Men uppenbart är att lärare numera vant sig vid att återkoppling och dokumentation av elevens lärande bör ske kontinuerligt. Avskaffandet av kraven på skriftliga omdömen i årskurs sex, gör därför enligt de flesta lärarna i denna studie ingen större skillnad på arbetsbördan då dokumentationen av lärandet redan sker, eller som Anna uttryckte det: *"underlaget finns egentligen redan"*.

Jämte dessa faktorer finns en allmän känsla hos lärarna om att behöva kunna visa upp en bra dokumentation. Läraren Kristina uttrycker det som att det känns *"tryggare att ha ett skriftligt omdöme"* när hon möter föräldrar i ett utvecklingsamtal. Snarlika resultat visade också tidigare studier om lärares arbete med att dokumentera elevers lärande (Se till exempel Skolverket 2015). Power (1996) talar om att det moderna samhället blivit ett "audit society" där tjänstemän på olika nivåer förväntas visa upp dokument med olika slags data för att på så sätt visa att de bedrivit en bra verksamhet. Resonemanget har bäring för lärarna i vår studie och bidrar till att förklara varför lärarna, trots nyligen genomförda reformer som ska minska den administrativa bördan, inte upplever att arbetet minskat.

Skolorna väljer av olika skäl att ha kvar eller avskaffa skriftliga omdömen Vi har inte närmare behandlat relation mellan de skriftliga omdömena och andra bedömningsverktyg såsom betyg och nationella prov. Arbetet med skriftliga omdömen måste kontextualisera i relation till en historisk utveckling gällande

pedagogik, teknik och styrning (vilket vi delvis gjort här). Men arbetet måste också sätta i relation till andra aspekter av kunskapsbedömning och dokumentation så som betyg och nationella prov. Dessa aspekter ska vi behandla i kommande artiklar.

Referenser

- Abelius, H. (2014). *Lärare och forskares administrativa uppgifter vid Göteborgs universitet*. Intern utredning)
- Alvehus, J. (2012). *4 myter om professionella organisationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Aronsson, G. m.fl. (2012). "Onödiga och oskäligen arbetsuppgifter bland läkare", *Läkartidningen*, 2012:48.
- Ball S. J., Maguire M. & Braun A. (2012). *How schools do policy: Policy enactments in secondary schools*. New York: Routledge.
- Boolsen, M. (2007). *Kvalitativa analyser*. Lund: Gleerups.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Collins, S., Reiss, M., & Stobart, G. (2010). "What happens when high-stakes testing stops? Teachers' perceptions of the impact of compulsory national testing in science of 11-year-olds in England and its abolition in Wales", *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 17: 3, pp 273 — 286.
- Deakin, G., James, N., Tickner, M. & Tidswell, J. (2010). *Teachers' workload diary survey 2010*. Research Report DFE-RR057. Department of Education.
- Elstad, E (2009). *Schools which are named, shamed and blamed by the media: school accountability in Norway*. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, May 2009, 21:2, pp 173-189.
- Forsell, A & Ivarsson Westerberg, A. (2014). *Administrationssambället*. Lund: Studentlitteratur.
- Grundskoleförordningen, 1994: 1194.
- Individuella utvecklingsplaner i grundskolan, sarskolan, specialskolan och sameskolan, Dnr U 2004/2868/S.
- Ivarsson Westerberg, A. m.fl. (2000). "Administrera mera! Organisationsförändring och administrativt arbete", *SCORE rapportserie*, 2000:13, s.3 f.
- Ivarsson Westerberg, A. (2004). "Papperspolisen. Den ökande administrationen i moderna organisationer", Stockholm.
- Löfdahl, A. (2014). "Teacher-parent relations and professional strategies – a case study on documentation and talk about documentation in Swedish preschool". Accepted for publication in *Australian Journal of Early Childhood*. 39:3, pp. 103-110.
- Löfgren H. (2015). "Teachers' Work with Documentation in Preschool: Shaping a Profession in the Performing of Professional Identities". *Scandinavian Journal of Educational Research*. 59:6, 638-655. DOI:10.1080/00313831.2014.965791.

Samuelsson, Brismark & Löfgren: "Nu har vi Dexter" - Lärares förändrade arbete med administration i reformernas och digitaliseringens tidevarv

- McPhee, A & Patrick, F. (2008). "The Pupils will suffer if we don't work": Teacher Professionalism and Identity in Scotland post McCrone". Paper, ECER 2008.
- Menter, I., McMahan, M., Forde, C., Hall, J., McPhee, A., Patrick, F., & Devlin, M.A. (2006). *Teacher working time research*. Glasgow: University of Glasgow.
- OECD (2013). *Balancing trust and accountability?* OECD Directorate for Education and Skills Centre for Educational Research and Innovation Governing Complex Education Systems.
- Osgood, J. (2012). *Narratives from the Nursery: Negotiating professional identities in early childhood*. London: Routledge.
- Power, M. (1996). "Making things auditable". *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 21, No. 2/3, pp. 289-315.
- Proposition 1992/93:220. *En ny läroplan för grundskolan och ett nytt betygssystem för grundskolan, sameskolan, specialskolan och den obligatoriska särskolan*.
- Proposition 1994/95:85, *Betyg i det obligatoriska skolväsendet*.
- Proposition 2009/10:219, *Betyg från årskurs 6 i grundskolan*.
- Proposition 2014/15:137, *Obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1*.
- Regeringen (2013). Hämtad från <http://www.regeringen.se/sb/d/16841/a/214966>.
- Riksdagen (2013). DS 2013:23. Hämtad från http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utreddingar/Departementsserien/Tid-for-undervisning---larare_H1B423/?html=true.
- Regeringen (2015). Hämtad från <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2015/03/nationella-prov-frivilliga-redan-i-var/>.
- Shekarabi, A., Andersson, M. & Bolund, P. (2016). "Så ska detaljstyrningen i välfärdssystemen minska", *Dagens Nyheter* 2016-02-06.
- Skolverket (2013). *Allmänna råd om Utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen*. Skolverket, Stockholm, 2013.
- Skolverket (2014). *Allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*. Skolverket, Stockholm, 2104.
- Skolverket (2015). *Grundskollärares tidsanvändning: En fördjupad analys av "Lärarnas yrkesvardag"* (2015). Skolverket, Stockholm, 2015.
- Statskontoret (2016). "Om offentlig sektor: Forskning i praktiken". Stockholms stads hemsida: <http://www.stockholm.se//Jamfor/?enhetstyp=61c1cc6e99bf409a85ca4e3d0c137d5f&slumpfro=2045708955>.
- Wahlström, N. & Sundberg, D. (2015). *Theory-based evaluation of the curriculum Lgr 11*. Uppsala: IFAU.
- Yin, R. (2007). *Fallstudier: design och genomförande*. Malmö: Liber.